National राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

GLOBAL MONEY WEEK®

Global Money Week 2026

- अन्तराष्ट्रिय वित्तीय सचेतना अभियन (प्रत्येक बर्ष मार्चमा)
- युवा तथा बालवालिका केन्द्रीत कार्यक्रम
- बचत, वित्तीय व्यवस्थापन तथा योजना र उद्यमशिलता उन्मुख कार्यक्रम
- OEDC (Organisation for Economic Co-operation and Development) ले संयोजना गर्ने गरेको
- **INFE** (International Network on Financial Education) **मार्फत कार्यक्रम संचालन**
- **नेपालमा नेपाल राष्ट्र बैंकले संयोजन गर्दछ**

Global Money Week 2026

सन् २०१२ बाट शुरु गरीएको कार्यक्रम

Nepal

१७६ राष्ट्रहरु सहभागी भएको

करीव ७१ करोड युवा तथा बालबालिकाहरु

GLOBAL MONEY WEEK Toolkit

Global Money Week 2026 मनाउने सम्बन्धी सूचना

बालबालिका र युवाहरूमा वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धि गर्दै वित्तीय ज्ञान, सीप र मनोवृत्तिको विकास गर्ने उद्देश्यका साथ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) को संयोजनमा सन् २०१२ देखि हरेक वर्ष **"ग्लोबल मनी विक (Global Money Week-GMW)"** विश्वभर मनाउने गरिएको छ । यसै सन्दर्भमा आगामी मार्च १६ देखि २२ (२०८२ चैत २ देखि ८) सम्म **'Smart Money Talks'** भन्ने नाराका साथ **Global Money Week** को चौधौं शृङ्खला मनाउन लागिएको हो । यो विश्वव्यापी वित्तीय चेतनामूलक अभियान हालसम्म १७६ मुलुकका ७ करोडभन्दा बढी बालबालिका र युवामाझ पुगिसकेको छ ।

नेपालमा यस वर्ष पनि नेपाल राष्ट्र बैंकले राष्ट्रिय संयोजक (National Coordinator) को भूमिका निर्वाह गर्दै Global Money Week मनाईंदैछ । यो कार्यक्रममा वित्तीय प्रणालीमा आबद्ध संस्थाहरूको सक्रिय सहभागिता रहनेछ । यसको अतिरिक्त अन्य संघसंस्था र सरोकारवाला निकायहरू पनि यस अभियानमा आबद्ध हुनसक्ने भएकोले वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिमा क्रियाशील सम्पूर्ण संघसंस्था र निकायहरूलाई यस अभियानमा सहभागी भई Global Money Week, 2026 भव्य रूपमा मनाउनका लागि आह्वान गर्दछौं । साथै, आफ्ना कार्यक्रमहरूको जानकारी नेपाल राष्ट्र बैंक, गभर्नरको कार्यालय, वित्तीय समावेशिता तथा ग्राहक संरक्षण महाशाखाको इमेल flu@nrb.org.np मा उपलब्ध गराउनुहुन अनुरोध गर्दछौं ।

विस्तृत जानकारीका लागि:
नेपाल राष्ट्र बैंक
गभर्नरको कार्यालय
वित्तीय समावेशिता तथा ग्राहक संरक्षण महाशाखा,
बालुवाटार, काठमाडौं ।
टेलिफोन: ०१-५७१९६४१, Ext No.: १४७०, १४६४
इमेल: flu@nrb.org.np

Smart Money Talks

वित्तीय साक्षरता
Financial Literacy

वित्तीय साक्षरतामा ने. रा. बैक

- Financial Literacy Framework 2022
- Financial: Knowledge, Skill, Attitude and Behavior
- Target Group Segmentation
- Financial Literacy Training Manual

लक्षित समूह

Levels	Categories		
Broad segments	Regular income earners	Irregular income earners	Dependents
Sub-segments	1. Salaried workers	2. Farmers, 3. MSMEs (Micro, small and medium enterprises) 4. Daily wage earners 5. Potential migrant workers	6. Students
Cross-cutting	7. Women 8. Remittance receivers 9. Youth		

आधारभूत स्तर

दैनिक जिवनशैलिका लागि आवश्यक सामान्य वित्तीय ज्ञान

- आवश्यकता र चाहना
- वित्तीय उद्देश्य
- गुनासो सुनुवाई र व्यवस्थापन

आधारभूत स्तरका लागि वित्तीय ज्ञान योजना

- पारिवारिक बजेट
- बचत
- कर्जा
- वित्तीय सेवा प्रदायक संस्थाहरू
- विप्रेषण
- लघु उद्यम तथा व्यवसाय योजना
- जोखिम व्यवस्थापन
- विद्युतीय वित्तीय सेवाहरु (सामान्य)

उच्च स्तर

जिवनशैलिका लागि थप वित्तीय ज्ञान

- वित्तीय अनुशासन
- विद्युतिय वित्तीय सेवाहरु
- धितोपत्र बजार तथा पुँजि बजार

उच्च स्तरका लागि वित्तीय ज्ञान योजना
➢ विविध बचत तथा कर्जा योजना ➢ वित्तीय विश्लेषण सहितको निर्णय ➢ विद्युतीय वित्तीय सेवाका विविध किसिमको उपयोग ➢ दोश्रो बजार खरीद बिक्री

वित्तीय साक्षरता

पैसाको उचित व्यवस्थापन गर्ने

- ➢ ज्ञान (Knpowledge)
- ➢ शीप (Skill)
- ➢ मनोबृत्ति (Attitude)
- ➢ व्यवहार (Behavior)

वित्तीय साक्षरताको उद्देश्य/महत्व

- पैसा प्रयोग: सही तरिकाको ज्ञान सीप
- वचत गर्ने र लगानीका लागि उत्प्रेरित
- ऋणको सही प्रयोग तथा भुक्तानी अनुशासन
- पारिवारिक वजेट तयार पालना र वित्तीय अनुशासन
- खर्च प्राथमिकिकरण तथा मितव्ययिता
- वित्तीय लक्ष्य निर्धारण
- लघुउद्यम र व्यवसायिक योजना शिक्षा
- वित्तीय माध्यम (विद्युतिय भुक्तानी) प्रयोग
- जोखिमको जानकारी

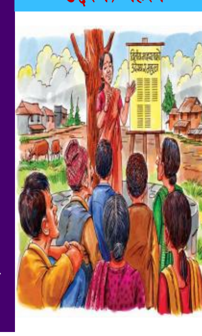

वित्तिय सेवा

- बचत
- ऋण
- विमा वा लघु विमा
- व्यावसायिक योजना: वित्तीय अभिलेख र आवधिक परीणाम
- विप्रेषण
- पुँजि बजार
- लगानिका अवसरहरु
- आय व्यय
- सम्पत्ति दायित्व
- डिजिटल माध्यम

गैर वित्तिय सेवा

- तालिम तथा शिक्षा
- अवलोकन
- समारोह (मनोरञ्जन, अन्तरक्रिया, सुझाव संकलन)
- सूचना संचार
- मानव जिवनका सेवा (स्वस्थ्य उपचार, शिक्षा, रोजगार)
- सामाजिक कियाकलाप

वित्तीय साक्षरता शिक्षाका विषयवस्तुहरु

- आवश्यकता र चाहना
- वित्तीय लक्ष्य
- वजेट/पारिवारिक वजेट
- वचत
- कर्जा
- वित्तीय सेवा प्रदायक संस्थाहरु
- वित्तीय अनुशासन र कर्जा सदुपयोगिता
- विप्रेषण
- वीमा
- विद्युतिय भुक्तानी
- गुनासो सुनुवाई

19

आवश्यकता र चाहना

आवश्यकता ☞ दैनिक जीवनमा नभै नहुने अत्यावश्यक वस्तु वा सेवा

चाहना ☞ आफ्नो जीवनमा प्राप्त गर्न र उपभोग गर्न चाहेको वस्तु वा सेवा
आर्थिक श्रोत नभए पनि आफुलाई कुनै वस्तुको उपभोग गर्ने इच्छा

20

तपाईका जिन्दगीका आवश्यकता र चाहनामा

रोक्नै पर्छ

तयारी गर्न मिल्छ

जाने हो यसमा त

आवश्यकता र चाहना

आवश्यक्ता र चाहानाहरु

खर्चका रंगहरु:

22

वित्तीय लक्ष्य

23

वित्तीय लक्ष्यहरुलाई ३ भागमा वाड्न सकिन्छ

✓अल्पकालिन लक्ष्य :

✓मध्यकालिन लक्ष्य :

✓दीर्घकालिन लक्ष्य :

24

पारिवारिक वजेट के हो र किन आवश्यक छ ???

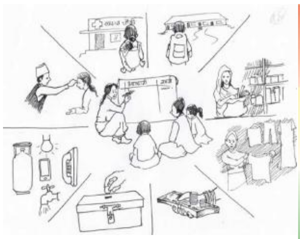

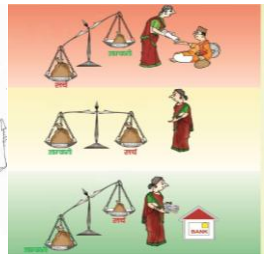

विद्युतीय कारोवार

विद्युतीय बैंकिङ (इ-बैंकिङ)

- विद्युतीय मेसिनको सहायताले सेवा प्रदान, वित्तीय सेवा
- यस अन्तर्गत कम्प्युटर, मोवाइल फोन, डेविट क्रेडिट कार्ड, Cordless ATM, इन्टरनेट बैंकिङ Connect IPS लगायतका उपकरणहरुबाट कारोवार

विद्युतिय सेवाहरु

- बैंक खाता सम्बन्धी जानकारी
- आवश्यक रकमको रकमान्तर, नगदमा परीणत
- आवश्यक रकम राख्ने तथा झिक्ने
- विजुली, खानेपानी, टेलिफोन, इन्टरनेट, टि.भी.शुल्कहरुको भुक्तानी
- पैसाकै काम गर्ने भएकाले यिनलाई विद्युतीय मुद्रा (E Money) पनि भन्ने गरिएको

खर्चको मुल मन्त्र :

- पहिलो नियम — पैसा फजुलमा कहिले पनि नगुमाउनुस् !
- दोस्रो नियम — पहिलो नियम कहिल्यै पनि नबिर्सनुस् !!
- तेश्रो नियम — आम्दानी - बचत = खर्च

ब जे ट को आ धा र मा ब च त

सहकारीको वित्तीय चरण र वित्तीय साक्षरतामा केन्द्रित क्षेत्रहरु

मलाई थाहा छ ???

- सम्पत्ति ....
- दायित्वे.....
- आम्दानि.......
- खर्चे ....

सदस्यका वित्तीय चरणहरु

- शेयर सदस्यता आवेदन
- सदस्यता शुल्क र शेयर रकम
- समय समयमा शेयर रकम थप
- अनिवार्य नियमित बचत निरन्तर
- अन्य बचतका प्रकारहरुमा सहभागिता

सदस्यका वित्तीय चरणहरु

- बचत फिता प्रकिया
- नियमित ब्याज प्राप्तीको विवरण जानकारी
- राज्यको दायित्व (ब्याजकर) जानकारी र आफ्नो योगदान
- पासबुक लिने भएमा पासबुक अद्यावधिक
- आवश्यकताका आधारमा ऋण आवेदन
- ऋणको धितो जमानतको अवस्था
- ऋणको सेवा शुल्क भुक्तान

सदस्यका वित्तीय चरणहरु

- ऋणको ब्याज तथा किस्ता भुक्तान
- ऋण असुलि तथा ऋणको चरण समाप्ति
- धितो वा जमानत भएमा
- बार्षिक हिसाब विवरण अर्थात संस्थाको वित्तीय विवरण प्रयोग
- संस्थाको आय र व्ययको बारेमा सामान्य बुझाई वा ज्ञान
- संस्थाको लाभांश योजना अर्थात प्रस्ताव र स्वीकृती

सदस्यका वित्तीय चरणहरु के के हो

- लाभांशको आय आफ्नो खातामा मापनको जानकारी र ज्ञान
- संस्थाको संरक्षित पुंजि फिर्ता कोषको जानकारी
  - आफ्नो सेवा परिणाम र संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष
  - फिर्ता कोषको आफ्नो खातामा मापनको जानकारी ज्ञान
- लाभांश र संरक्षित फिर्ता कोषको राज्यको दायित्व (कर) को जानकारी र आफ्नो योगदान
- लगानिको प्रतिफल: आफ्नो आय: आफ्नो wealth maximization

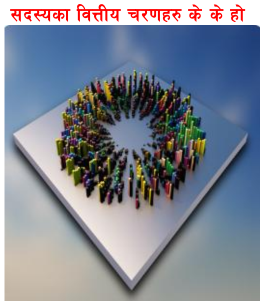

निष्कर्श

- सुरक्षित भविष्य: नियमित बचत
- संस्थाको जिम्मेवारी: सदस्य वित्तीय शिक्षा

जादा जादै

तपाईलाई आवश्यक परेमा

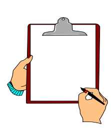

Kuber Niroula

98510–73582

kuberandassociates@gmail.com